

EVLÂDIN BABA ÜZERİNDEKİ HAKLARI*

Eüzü bi'llâhi mine'ş-şeytâni'r-racîm.

Bi'smil'lâhi'r-rahmâni'r-rahîm.

El-hamdü li'llâhi rabbi'l-âlemîn... Hamden, kesîran, tayyiben, mübâreken fîhi alâ külli hâlin ve fî külli hîn... Ve's-salâtü ve'sselâmü alâ seyyidinâ ve senedinâ ve üsvetüne'l-haseneti ve tâci ruûsinâ ve tabîb-i kulûbinâ muhammedini'l-mustafâ ve âlihî ve sahbihî ve men tebiahû bi-ihsânin ilâ yevmi'd-dîn. Emmâ ba'dü.

Aziz ve muhterem kardeşlerim!

Rabbimiz Teâlâ Hazretleri kıldığımız namazları, tuttuğumuz oruçları, ibadetleri, taatleri kabul eylesin... Duamızı isteklerimizi, hacetlerimizi ihsan eylesin... İki cihanın hayırlarına nâil eylesin...

a. Yazı Yazmayı Öğretmesi

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuş ki:¹

حَقُّ الْوَالِدِ عَلَى الْوَالِدِ أَنْ يُعَلِّمَهُ الْكِتَابَةَ

(*Hakku'l-veledi alâ vâlidihî*) “Evladın babası üzerindeki birinci hakkı, (*en yuallimehü'l-kitâbet*) babanın ona yazı yazmayı öğretmesidir.”

* Bu konuşma; Merhum Dr. Metin Erkaya tarafından, titizlikle çalışılarak metne dönüştürülmüştür. Mekanı Cennet olsun.

¹ Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.VI, s.401, no:8665; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.X, s.15, no:19526; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.I, s.184; İbn-i Hacer, *Lisânü'l-Mizân*, c.II, s.99, no:44; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.II, s.131, no:2669; Ebû Râfi' RA'dan. *Kenzü'l-Ummâl*, c.XVI, s.598, no:45340; *Keşfü'l-Hafâ*, c.I, s.98, no:255; RE. 276/6.

“—Hangi devirde diyor bunu?” Bundan bin dört yüz sene evvel.

“—Hangi muhitte diyor?”

Okuma yazma bilenin parmaklarla sayılacak kadar az olduğu bir muhitte söylüyor.

Bir kabile reisi gelmiş Peygamber Efendimiz’e; o da ona bir yazı vermiş. Yazıyı almış, Peygamber Efendimiz’in yanından çıktıktan sonra, “Acaba Peygamber Efendimiz bu derinin üzerine neler yazdı?” diye Medine’nin çarşısında, pazarında dolaşmış. Okutacak insan bulamamış.

Yazı bilen az. Öyle bir devirde herkesin cahil olduğu, ümmî olduğu bir zamanda, Peygamber Efendimiz babaya; evladını yetiştirme vazifesi veriyor. Bilimsel çalışmaların kaynağı olan, dinimizin anahtarı olan okuma yazmayı öğretmesini emrediyor.

Bugün Yirminci Yüzyıl’da ilkokul öğretimi mecburidir. Ortaokul çalışmaları yapması lazım. Yirminci Yüzyıl’da gelişim, bu görgü daha önce öyle değildi. Daha önce serbestti. Herkes ister okutur, ister okutmazdı ama bizim dinimiz okumayı teşvik etmiştir. Babaya bir görev olarak yüklemiş. Evlâdın da yarın annesinin, babasının yakasına yapışıp isteyeceğı bir hak olarak evlada verilmiştir.

“—Yâ Rabbi! Annem babam beni yetiştirmedi.” diye evlât sorgu sual açtırtabilir, davacı olabilir.

Onun için biz, yeni yetişen çocuklarımızı iyi yetiştirmeliyiz. Çağın gereğıne göre yetiştirmeliyiz. Yaşadığı devirde sıkıntı çekmeyecek tarzda

yetiştirmeliyiz. Bilgili, görgülü ve terbiyeli yetiştirmeliyiz.

Biliyorsunuz sadece kuru bilgiler yeterli değil. Matematik öğretirsiniz, fiziği öğretirsiniz. Bir yerden bir diploma alır. Bunlar bir çeşit bilgilerdir ama yeterli değildir. Alim bile olsa, allame olsa, ağzıyla kuş tutsa, derya olsa, ahlâkı güzel olmayınca insanın sevilmesi mümkün değil. Yanında kimse durmak istemez.

Onun için ilimle beraber takvâyı, ilimle beraber güzel ahlâkı, ilimle beraber terbiyeyi de çocuğumuza vermeliyiz. Çocuğumuz sakin, yumuşak, zeki, anlayışlı, söylenen sözü hemen kavrayan, çağın gereğine göre yetişmiş, gerekli bilgileri kazanmış olmalı.

Hadîs-i şerîfin Arapça olarak metnine dikkat ettiğimiz zaman, burada bu öğretim görevini, dinimizin babaya yüklediğini görüyoruz. Onun için siz babalar çocuklarınızın eğitimiyle ilgilenmelisiniz. Onun güzel bir tahsil yapmasına gayret göstermelisiniz.

Bizim Türkler olarak eksik olduğumuz, belli yerlerde eksikliğini hissettiğimiz noktalardan birisi; çocuklarımızın lisan bilgisi zayıftır. Yabancı dil bilme hususunda, hele Türkiye’de yetişen çocuklar çok eksik yetişiyorlar. Ondan sonra da bunu çeşitli zararları karşılarına çıkıyor.

Bir büyük eksiklik de dinlerinin kaynaklarını, kitaplarını okumalarına yardımcı olacak Arapça’ya olan ilginin azlığıdır. Bence bugün çocuklarımıza bir batı dili bir Arapça

öğretmeliyiz. Benim Avrupa'da Almanya'da gördüğüm: İlkokulda yabancı dil eğitimine başlıyorlar, ortaokulda lise de ikinci bir yabancı dili öğreniyorlar. Biz de bir Arapça öğretmeliyiz, bir İngilizce öğretmeliyiz.

Orada gördüğüm bir durum daha var: Orada İngilizceyi öğrenmiş çocuklar bu sefer Türkçe'yi unutmuşlar, ana dillerini unutmuşlar. Onu da unutmamaları için gerekli gayretleri göstermeliyiz. Sanıyorum en çok sıkıntı çekmeden öğrenebilecekleri araç videolar.

Onları seyrederken dilini güzel öğrenebilir. Telaffuzu hatırında kalabilir. Bu hususta da gerekli gayreti göstermek alimlere veyahut terbiyecilere, pedegoglara düşmüş oluyor. İnşallah biz de elimizden geldiği kadar bu konuda gayretli olalım. Biz de bu hususlara dikkat edelim.

b. İsmi Güzel Koyması

Babanın ikinci vazifesi:²

أَنْ يُحَسِّنَ اسْمَهُ

(*En yuhassine'smehû*) “Çocuğuna güzel bir isim koyacak.” Gidip bir müşrikin adını, ismini koymayacak, mânâsı ters bir isim koymayacak!

Bazı kimseler çok değişik isimler koyarlar. Bazen,

² Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.VI, s.400, no:8658; Abdullah ibn-i Abbas RA'dan.

Bezzâr, *Müsned*, c.II, s.442, no:8540; Ebû Hüreyre RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.XVI, s.416, no:45192; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.XXII, s.42, no:24270.

“Niçin böyle bir isim koymuş annem babam diye, çocuk ömrü boyunca sıkıntı çeker. Araplarda da böyle garip isimler koyma âdeti olurmuş. Onun için Peygamber Efendimiz diyor ki: İsmnin güzel olması, ismin bir büyük, güzel mâna ifade etmesi veya İslâm büyüklerinden birisinin ismi olması gerekiyor. «Onun gibi olsun» diye temenni ifade edecek şekilde konulması lazım.

c. Evlenme Çağına Gelince Evlendirmesi

Ve sonuncusu, tabii buradaki gençlerin hepsinin hoşuna gidecek:³

وَأَنْ يُزَوِّجَهُ إِذَا أَدْرَكَ

(*Ve en yüzevicehû izâ edreke*) “Büluğa erdiği zaman da, babanın onu evlendirmesi lâzım!” Çocuğun aile yuvası kurmasında, evlenmesinde yardımcı olmak da babanın görevi oluyor.

Bilmiyorum bu cemiyette âdet nasıldır? İngiltere’de, Avustralya’da ne yapıyorlar?

Evlilik yaşı geldiği zaman gençlerin kendi inisiyatiflerine, keyiflerine kalmış oluyor ama, bizim İslâm dininde böyle değil. Babaya böyle bir vazife yüklenmiş, çocuğunu evlendirecek.

“—Çocuğunu evlendirirken niye bu vazife yüzde yüz çocuğa bırakılmamış da babaya yüklenmiş?” denilirse, benim cevabım şu olur:

³ Deylemî, *Müsnedü’l-Firdevs*, c.II, s.131, no:2670; Ebû Hüreyre RA’dan.

Kenzü’l-Ummâl, c.XVI, s.417, no:45191; *Câmiü’l-Ehâdîs*, c.XII, s.135, no:11620.

Baba güngörmüş bir insandır, belli tecrübelerden geçmiş ve hayatı biliyor. Evlenilecek kimsenin seçilmesinde onun fikrinin olması; çocuğun kendi kendine, toylukla, gençlikle yapacağı tercihten daha önemli ve daha uygundur.

O bakımdan bizim dinimiz babaya böyle bir görev yüklüyor. Baba bunu baskı yoluyla değil de, çocuğu ile konuşarak, onu da ikna ederek, dini bütün bir kimse ile evlendirmek suretiyle sağlamalıdır.

d. Eş Seçiminde Dört Sebep

Peygamber SAS Hazretleri bir hadis-i şerifinde buyurmuş ki:⁴

⁴Buhârî, *Sahîh*, c.V, s.1958, *Nikâh* 70/16, no:4802; Müslim, *Sahîh*, c.II, s.1086, no:1466; Ebû Dâvud, *Sünen*, c.V, s.426, no:1751; Neseî, *Sünen*, c.X, s.331, no:3178; İbn-i Mâce, *Sünen*, c.V, s.456, no:1848; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.XIX, s.199, no:9156; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.IX, s.344, no:4036; Dâra Kutnî, *Sünen*, c.III, s.302, no:212; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.XI, s.451, no:6578; Dârimî, *Sünen*, c.II, s.179, no:2170; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.VII, s.79, no:13244; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.III, s.269, no:5337; Ebû Nu-aym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.VIII, s.383; Begavî, *Şerhü's-Sünneh*, c.V, s.26; Ebû Avâne, *Müsned*, c.III, s.11, no:4010; Ebû Hüreyre RA'dan.

Müslim, *Sahîh*, c.VII, s.389, no:2662; Tirmizî, *Sünen*, c.IV, s.263, no:1006; Neseî, *Sünen*, c.X, s.324, no:3174; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.XXIIIX, s.269, no:13729; İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.IV, s.310, no:17433; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.III, s.268, no:5336; İbn-i Esîr, *Üsdü'l-Gâbe*, c.I, s.1468; Câbir ibn-i Abdullah RA'dan. Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.LI, s.192, no:24035; Hz. Aişe RA'dan.

Saîd ibn-i Mansûr, *Sünen*, c.I, s.142, no:506; Mekhûl RA'dan. Abdü'r-Rezzak, *Musannef*, c.XI, s.304, no:20605; Mücâhid Rh.A'ten.

Kenzü'l-Ummâl, c.XVI, s.293, no:44542; *Keşfü'l-Hafâ*, c.I, s.319, no:1022; *Câmiu'l-Ehâdîs*, c.XI, s.376, no:11011.

تُنكحُ الْمَرْأَةُ لِأَرْبَعٍ لِمَالِهَا وَلِحَسَبِهَا وَلِجَمَالِهَا
وَلِدِينِهَا فَظَفَرُ بِيَدَاتِ الدِّينِ تَرَبَّتْ يَدَاكَ

(خ.م. عن أبي هريرة)

(*Tünkehu'l-mer'etü li-erbain*) “Bir kadın dört sebepten dolayı nikâha alınabilir. Yâni, bir kadınla dört sebepten dolayı evlenilebilir: (*Li-mâlihâ*) Malı dolayısıyla evlenilebilir. ‘Zengin bu kadın yâhu!’ diye evlenilebilir. (*Ve li-hasebihâ*) Soyuna dolayısıyla, hasebi nesebi dolayısıyla alınabilir. ‘Bu kadın, meşhur filânca aileden, şanlı şerefli bir aileden’ diye alınabilir.

(*Ve li-cemâlihâ*) Güzelliğinden dolayı alınabilir. (*Ve li-dînihâ*) Bir de sâliha olduğundan, dindarı olduğundan dolayı alınabilir. (*Fa'zfer bi-zâti'd-dîni teribet yedâke*) Eli toprak olasıca, sen dindarı olanı bulmağa bak!” diye, Peygamber Efendimiz karşısındakine böyle bir latife yoluyla iltifat ederek öyle söylemiş.

Demek ki biz erkek çocuklarımızı evlendirirken güzel bir kız alacağım, diye koşmayacağız. Zeki bir kız alacağım, diye koşmayacağız. Falancanın ailesinden, soylu bir kız diye koşmayacağız. Güzel huylu, dindarı bir kız arayacağız. Dindarı bir kimse arayacağız.

Kızlarımızı da talipler istediği zaman, vereceğimiz zaman zengin olsun, boylu poslu olsun, yakışıklı olsun veyahut soylu olsun demeyeceğiz. Dindarı bir kimseyi tercih edeceğiz.

Kız babalarının, kız çocuklarını dinlerinin selameti nokta-i nazarından ibadetlerine, dindarlıklarına takvâlarına, güvendikleri kimselere, “Benim kızımı al!” diye teklif etmelerinde de bir beis yoktur.

Çünkü sahabe-i kirâmdan öyle yapanlar olmuştur. Çocuğunu koruyacak, gidip de olmadık bir kimseye varacağına; müslüman, takvâ ehli, sâlih bir kimseye teklif edebilir:

“—Benim bir kızım var, onu sana verebilirim. Talipsen gel al!” diyebilir.

Bunun çağımızda da misalleri var. Meşhur bir kardeşimiz Türkiye’de anlatıyor.

“—Ben fakir bir kimse idim, talebe idim. Bir hocanın dersine devam ediyordum.” diyor.

Bir gün Allah selamet versin, çok takvâ ehli bir kimse, kayınpederi olan bu şahıs gelmiş bana anlatan arkadaşın yanına:

“—Bana bak, ben seni seviyorum. Güveniyorum. Dindarlığını, takvâ ehli bir kimse olduğunu görüyorum. Beğeniyorum. Benim bir kızım var. Bunu sana vereyim, al!” demiş.

Ondan sonra aradan bir zaman geçmiş. Al, demiş ama bu çocuk talebe. Parası yok, pulu yok. Evi yok, barkı yok, maaşı yok... Nasıl alsın?

Bir zaman geçtikten sonra gelmiş yine. “Bana bak delikanlı, ben sana bir söz söylemiştim. Ciddiye almadın mı yoksa?” demiş.

O da:

“—Ağabey, estağfurullah. Çok teşekkür ederim ama ben talebe bir insanım. Param pulum yok, bir şeyim yok!” diyor.

Başka bir mazeret olmadığından sırf bu yoksulluktan dolayı almaya yanaşmadığını anlayınca, bir daha geldi yanıma kayınpederim, diyor.

Sonra kayınpederi olmuş. “Bana bak, getireceğim kızı senin yanına. Bırakacağım, ona göre hazır ol.” demiş. Yani sonunda evlenmişler, tabii çok memnun. Anlatan kardeşimiz; Allah razı olsun, kayınpederim evliyâullahtan bir kimseydi, diyor.

Karımı da Allah razı olsun, çok güzel yetiştirmiş. İyi bir saliha hatun. Kendisinden kat kat memnunum. Benim için büyük bir nimet, büyük bir devlet, diyor.

Oradan anlaşılıyor ki: Demek ki o sahabe-i kirâmın hayatını okumuş da, çocuğunu korumak ve kollamak için böyle dindar bir kimseye parasına bakmadan vermiş.

Halifelerden birisi, alimlerden birisi; çok zengin, sarayları olan Abbâsi veya Emevî halifelerinden birisi, alimlerden birisinin çok güzel kızına talip olmuş. Bakmış ki vermese fitne fesat, karışıklıklar olacak. Talebelerinden bir tanesini çağırmış:

“—Bana bak, ben şu güzel kızımı sana vereyim. Nikâh etmeni istiyorum!” demiş.

Nikâh etmiş, işi bitirmiş. Halife, bir daha böyle kızı istemeye gelince, “Onu evlendirdik, yok evde. Evlendirilecek kızımız yok.” demiş.

“–Neden?”

“–Ehl-i dünyaya veririm de dünyası mahvolur.”
diye.

Yani eskiden böyle şeyleri düşünmüşler. Biz de ölçülü ölçülü bu tür şeyleri düşünebiliriz.

Yapılacak şefaatlere en sevaplısı nikâh olması için yapılan şefaattir. Yani bir çocuk var, birisine talip. Sen gidiyorsun kızın babasına diyorsun ki; ben bunu tanıyorum. İyi bir çocuktur, buna verebilirsin kızını, diye şefaet ediyorsun ona. Böyle bir şey olabilir, hayırlı bir şey. Hayırlı kimselerin, hayırlı aile kurması için yardımcı olmakta fayda vardır. Bunda utanılacak bir durum yoktur. Bu faydalı bir şeydir.

Demek ki, çocuğumuzun iyi bir yuva kurması hususunda, biz babalar olarak elimizden geldiği kadar onların destekçisi olmalıymışız.

“–Erkek çocukları evlendirmezseniz ne olur?”

Bir zaman gelir, delikanlılık dolayısıyla bir suç işlerse, bir günaha girerse, flört ederse ve saire yaparsa; o zaman onun yaptığı günah babasına yazılır. Babasına da yazılır ama kendisine hiç yazılmaz diye bir şey yok. Çocuğun kendisine bir günah yazılır.

Onu evlendirmemiş olmak dolayısıyla babasına da yazılır. Onun için babalar çocuklarını büluğa erdiği zaman evlendirmeye gayret etmeli. “Evladım, ben seni evlendirmek istiyorum.” Demeli, yardımcı olmalı, gayret göstermeli ve desteklemeli!

Büyüklerimizden gördüğümüz şu ki hanımlarına söylerlermiş:

“—Bizim kız büyür büyümez, bülüğa erer ermez bana haber ver!” diye. Öyle tembih edenler var. Hanımı gelmiş demiş ki:

“Efendi Hazretleri, bizim kız bülüğa erdi, büyümüş.” Gitmiş talebelerinden birisine teklif etmiş, aradan üç dört ay geçmiş nikâh oluncaya kadar. “Kızım, kusura bakma seni biraz geciktirdim. Kolay olmuyor bu işler. Ben sana bir kısmet buluncaya kadar biraz zaman geçti.” demiş.

Bizim bunlardan ibret almamız lazım.

Bir de bu hususta bir başka örneği bilginize sunmak istiyorum. Sahabe-i kirâmdan mübarek bir zât veba salgınında hastalığına yakalanıyor. Hanımı da hastalığa yakalanıyor. Etrafında başka kimseler de yakalanmış. Ateşler içinde kıvranıyor. Bir aya filan ölüyorlar. Biliyorsunuz, salgın hastalık, kolera gibi bir hastalık. Zât hastalıktan ölürken bunun da başına toplanmışlar. Öldü ölecek.

Biraz sonra haber geliyor:

“—Sizin hanım hakkın rahmetine kavuştu.”

“—*Innâ lillâhi ve innâ ileyhi râciûn.* Ruhunu teslim etti, diyorlar. O sahabeye bildiriyorlar; hatununun, hanımının vefat ettiğini.

O da hastalanmış. Kendisi de hasta. İki tarafta tutulmuş yani. Hanımının kendisinden önce vefat ettiğini duyuruyorlar.

O da hemen diyor ki etrafındakilere. “Aman, aman bana bir hanım bulun. Evlendirin hemen beni.”

“—İnşâallah sıhhat bulursan, ayağa kalkarsan, o zaman evlendirelim.”

“—Yok, hemen, şu anda, şimdi. Kim olursa olsun, bana bir hanım bulun. Saliha bir hanımla evlendirin!” diyor

Onlar da:

“—Neden böyle acele ediyorsun?” diye soruyorlar. “—Rabbimin huzuruna bekâr gitmekten utanıyorum.” diyor.

Çünkü evlilik sevaplı. Evlinin namazı, bekârın namazından seksen iki kat daha sevaplı. Bekârın aklı başka yere olur. Evlinin aklı doğru düzgün, normal duruma geçer. O bakımdan bu evleniyor.

Şimdi meselâ o zâtın durumunu düşünün! Ateşler içinde kıvranıyor, hastalığa tutulmuş. Karısı ölmüş, kendisi de ölecek. Zaten ertesi gün ölüyor, Allah şefaatine erdirsin... O da ölüyor ama, ölmeden evvel derhal kendisini nikâhlattırıyor.

Demek ki gerdeğe girecek hali yok, gelin yapacak hâli yok. Eve çıkartacak hâli yok ama mânevî sevabını umduğu için evliliği istiyor. Yani yatakta yatarken düğün istemesi, nikâh istemesi, nefsanî olmadığı durumundan belli oluyor.

Bu konuda İslâm büyükleri, büyük âlimler evliliğe bu kadar kutsal bir müessese olarak

bakmışlardır. Bu kadar sevaplı, bir sevap kaynağı olarak bakmışlardır. Meseleyi o açıdan görmüşlerdir.

Biz de çoluk çocuğumuz, gelinimiz hakkında o tarzda yapmalıyız, meseleyi mütalaa etmeliyiz. Ve eğer gücünüz yetiyorsa çocuğumuzu çok kartlaşmadan, sağa sola bakıp da çok günahlara girmeden, erkenden yuva sahibi etmeye çalışmalıyız.

Anne ve babaların hatırladığımız vazifelerinden birisi bu.

e. Misafiri Uğurlamak

İbn-i Mâce rivayet etmiş. Diyor ki Peygamber SAS Efendimiz:⁵

إِنَّ مِنَ السُّنَّةِ أَنْ يَخْرُجَ الرَّجُلُ مَعَ ضَيْفِهِ إِلَى بَابِ

الدَّارِ

(ع. عن أبي هريرة)

(*Inne mine>s-sünneti en yahruce>r-racülü mea dayfihî, ilâ bâbi>d-dâr*) “Güzel töre ve adettendir adamın misafiri ile evin kapısına kadar gidip onu uğurlaması...”

⁵ İbn-i Mâce, *Sünen*, c.X, s.119, no:3349; Kudâî, *Müsnedü’ş-Şihâb*, c.II, s.184, no:1149; Ebû Hüreyre RA’dan.

Deylemî, *Müsnedü’l-Firdevs*, c.III, s.636, no:5994; Beyhakî, *Şuabü’l-İman*, c.VII, s.104, no:9649; Abdullah ibn-i Abbas RA’dan.

Kenzü’l-Ummâl, c.IX, s.248, no:25871; *Câmiü’l-Ehâdîs*, c.IX, s.301, no:8470.

Yâni hemen odadan uğurlamıyor. Kapıya kadar gidiyor. “Sefa geldiniz, hoş geldiniz. Şeref verdiniz, yine buyurun!” diyerek uğurluyor.

Ama oraya kadar uğurluyor. Bu da sünnettendir. Misafire ikramdandır. Misafire bu tarzda ikram etmeyi, hürmet göstermeyi Peygamber Efendimiz tavsiye eylemiş.

Misafire hürmetin çok sevabı vardır, misafiri sevmenin çok sevabı vardır. Misafir ağırlamanın sevabı ve faydası vardır. Misafir kendi rızkıyla gelir. Ev sahibinin günahlarını bağışlanmasına vesile olur, affettirir günahlarını; alır, götürür.

Öyle gider ve yine eve de bereket bırakır.

O bakımdan misafiri sevmek lazım, misafir edinmeye çalışmak lazım! İbrâhim AS’dan beri bizim duyduğumuz; büyüklerimiz, müşidlerimiz, hocalarımız misafirsiz sofraya oturmamaya gayret ederlermiş daima.

Sofralarında misafir bulundurmaya gayret ederlermiş. Hatta Tekirdağlı Mustafa Feyzî Hocamızın kardeşi müftü imiş. Evine hiç misafir gelmezse, han ve otel odalarına gidip oradaki işçilerden, gariplerden kim varsa onları evine alıp getirir. Akşam yemeğini öyle yermiş. Biz de misafire ikram etmeliyiz.

Bir hadisi şerifte Peygamber SAS Efendimiz buyurmuş ki:

“—Güzel giyinmek, süslü, pâk giyinmek de misafire ikramın şartlarından biridir.”

Adamın evine gidiyorsun, pijamayla karşına çıkıyor. Olmaz ki, İslâmî âdaba sığmaz.

Bir yere gittim, baktım birisini aramak için... O beni bir kaç defa aramış da, ben de müteşekkir olduğum için kendisini aramaya gittim. Kapıyı çaldım.

“—Falanca bey evde mi?”

“—Yok, ama gelir, buyurun!” dediler.

Yukarı çıktık, odaya girdik. Adam geldi karşımıza, pijamayla oturdu. Biraz sonra asıl beni arayan, kayınpederi olan şahıs geldi. Hoş geldiniz, diye tokalaştı falan. Ben de ayrılırken dayanamadım. Nefsim durmadı.

“—Kusura bakmayın; sizi rahatsız ettim, uykudan falan kalktınız herhalde?” dedim.

Onun pijamayla karşıma geldiğini iğnelemeden yapamadım.

“—Yok, estağfirullah!” filan dediler ama, o “Estağfirullah” demekle kurtulunacak bir şey değil.

Misafirin karşısına temiz pâk çıkacaksınız. O da bir çeşit ikram. Yırtık elbisesi ile, eşyasının tozunu aldığı elbiseyle, hizmetçi kılığı ile misafirin karşısına çıkıyor. Bu hakarettir. Tertemiz giyinecek öyle çıkacak.

İslâm’ı iyi bilmiyor müslümanlar...

Ayna şimdi bizim için çok basit bir alet. Rahat ama eskiden aynayı nereden bulacaklardı?

Eski aynaların paslanması, cilalanması filan diye edebiyatta daima geçer. Neden? Eskiden gümüşten ayna yapıyorlardı. Gümüş biraz oksijen gördüğü zaman kararıyordu. O zaman

iyi göstermiyordu. Camın arkasına sır koyarak, kendimizi gayet güzel gösterecek bir ayna yapmak sonradan mümkün oldu.

Peygamber Efendimiz'in zamanında da yok idi anlaşılan. Gümüşten olsa, Peygamber Efendimiz altın gümüş bulundurmazdı yanında... Kapı çalınmış, Peygamber Efendimiz su tasının üzerine eğilmiş, sakalını sıvazlamış ve saçlarını düzenlemiş. Valide hanımlardan bir tanesi diyor ki:

“—Sen de mi yâ Rasûlallah?”

Peygamber Efendimiz giyimine, sakalına, dişine, güzel kokusuna dikkat ederdi. Derbeder ve paspal değildi. Giydiği giysilerin en güzel olmasına dikkat ederdi. Temiz olmasına dikkat ederdi.

Dişlerini o zaman şartlarına göre misvak denilen, tel tel olan ağaç dalları ile temizlerdi. O misvakın bir takım faydaları olduğunu bugün tıbben biliyoruz. Meselâ, insanların çoğunun diş köklerinde olan iltihabın, piyore dediğimiz hastalığın bu misvak kullananlarda olmadığını, araştırmacı bir arkadaşım bana söylemişti Ankara'da.

Bu misvakların tahlili yapıldığı zaman, içinde baz özelliğinde malzemelerin olduğu, fosfor maddelerinin olduğu ve bunların da mikropların üremesine ve bakterilerin çoğalmasına engel olduğu görülmüş. Dişlerin çürümesine sebep olan asitleri kırdığını ve etkisiz hale getirdiğini, böylece dişleri koruduğunu görmüşler.

Demek ki Peygamber Efendimiz, o zamanın imkânsızlıklarına rağmen dişlerini temizlemeye dikkat etmiş. Saçlarını taramaya dikkat etmiş. Güzel koku sürünmeye dikkat etmiş.

Allah sırât-ı müstakîmde dâim eylesin... Nefse, şeytana uydurmasın... Günahlara bulaşmayan kullarından olmayı nasib eylesin... Gönlünüzü nurlandırsın, ma'rifetullahı erdirdi... Aşkullahı gönlünüze yerleştirdi... İki cihanda aziz ve bahtiyar eylesin... Cennetiyle cemaliyle cümlemizi müşerref eylesin...

Bi-hürmeti esrârisûreti'l-Fâtihah!

Prof. Dr. Mahmud Es'ad COŞAN

01. 01. 1990 - Melbourne / Avustralya

[Bütün GURBET SOHBETLERİ'ne PDF olarak ulaşmak için tıklayınız.](#)

